

Vlaams
Parlement

ingediend op **1182** (2016-2017) – Nr. 1
24 mei 2017 (2016-2017)

Voorstel van resolutie

van Cindy Franssen, Ingeborg De Meulemeester, Herman De Croo,
Karim Van Overmeire, Sabine de Bethune en Marc Hendrickx

betreffende de opname en de verankering
van het recht op sociale bescherming
en waardig werk in het Vlaams internationaal beleid

TOELICHTING

Het afgelopen decennium heeft de economie in een aantal landen met een laag en middelmatig inkomen een aanzienlijke groei beleefd. Toch heeft zich dat niet voldoende vertaald in een vermindering van het aantal mensen dat beneden de armoedegrens leeft. Wereldwijd leeft ongeveer twee derde van de armste mensen in een land met een middelmatig inkomen. Bovendien wordt de mondialisering meer in het algemeen in het verband gebracht met een grotere kwetsbaarheid, doorbreking van de traditionele solidariteitsstelsels en in sommige gevallen grotere sociale polarisering. Een grote groep tijdelijke, informele en migrerende werknemers heeft ook geen toegang tot sociale zekerheid in het kader van hun werk of enige andere vorm van reële sociale bescherming.

Daarom is er behoefte aan een meer omvattende aanpak van de menselijke ontwikkeling, met steun voor betere toegang tot goede gezondheidszorg, degelijk onderwijs en een betere sociale bescherming, met het oog op een inclusieve groei waarbij de mensen in staat worden gesteld deel te nemen aan welvaart en werkgelegenheidsgroei en er voordeel uit te halen. Sociale bescherming speelt immers een sleutelrol in de bestrijding van armoede en kwetsbaarheid. Door te zorgen voor een grotere billijkheid, bijvoorbeeld door sociale transfers en betere toegang tot fundamentele sociale dienstverlening, en door bescherming te bieden tegen risico's kan sociale bescherming de terugdringing van de armoede en de inclusieve groei bevorderen.

Sinds 2009 is er wereldwijd versneld overeenstemming bereikt over de absolute noodzaak van waardig werk en sociale bescherming als essentieel onderdeel van elk beleid dat rechtstreeks of onrechtstreeks gericht is op een duurzame ontwikkeling en de bestrijding van de financieel-economische crisis die in het najaar van 2008 als een schokgolf doorheen de wereld ging. Zowel de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) als de wereldleiders op de G20-top in Pittsburg (2009) gaven ondubbelzinnig aan dat de financieel-economische crisis op geen enkele wijze aanleiding geeft tot een devaluatie van de bestaande arbeidsnormen. Die internationale arbeidsstandaarden vormen samen met heldere en sterke regelgevende kaders geen hindernis maar net een instrument om de economische crisis te bekampen. Daarbij moet bijzondere aandacht gaan naar de beleidskeuzes die alle landen, inclusief de ontwikkelingslanden, in staat stellen om tewerkstelling en sociale bescherming centraal te plaatsen in hun beleid op sociaal-economisch vlak.

In de ontwikkelingslanden heeft de financieel-economische crisis ook diepe sporen nagelaten in de nationale arbeidsvoorwaarden en socialebeschermingsmechanismen, voor zover die landen daar al over beschikten. Uit studies is gebleken dat ongelijkheid in een groot deel van de ontwikkelingslanden is toegenomen. De meeste van die landen slagen er niet meer in om de bestaande en soms minieme engagementen rond sociale bescherming na te komen en te consolideren. Het World Social Protection Report 2014-2015 van het IAO stelt dat vijf miljard mensen wereldwijd over onvoldoende sociale bescherming beschikken. Daardoor komen jaarlijks circa 100 miljoen mensen extra in armoede terecht omdat ze niet in staat zijn om aan levensrisico's gerelateerde kosten op te vangen.

Olivier Deschutter, lid van de United Nations Committee on Economic, Social and Cultural Rights, stelt dat sociale bescherming alleen afhangt van de politieke wil om die in te voeren. Die politieke wil moet het fundament vormen van de internationale gemeenschap om een mechanisme uit te werken waarmee individuele staten een minimum aan sociale bescherming kunnen garanderen.

Om van sociale bescherming te kunnen spreken, moet minstens voldaan zijn aan een handvol essentiële elementen. Ondanks het feit dat er niet één universeel aan-

vaarde definitie bestaat van de term, leidt een synthese van definities en benaderingen die onder andere door de IAO en de Verenigde Naties worden gebruikt, wel tot een voldoende robuust en helder kader om sociale bescherming te begrijpen en operationeel te maken:

- 1° sociale bescherming is in de eerste plaats een fundamenteel mensenrecht dat als dusdanig wordt erkend in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM, artikel 22 en 25). Sociale bescherming leent zich bijgevolg op geen enkele manier tot commercialisering en kan niet worden ingezet, aangewend of gebruikt met commerciële bedoelingen;
- 2° conventie 102 (1952) van de IAO betreffende sociale zekerheid (bescherming) legt de minimumnormen vast voor de negen categorieën van sociale zekerheid: medische zorgen, ziekte-uitkeringen, werkloosheidsuitkeringen, pensioenen, uitkeringen in geval van arbeidsongevallen en beroepsziekten, gezinsuitkeringen, moederschapsuitkeringen, invaliditeitsuitkeringen en uitkeringen voor nabestaanden;
- 3° sociale bescherming bestaat uit een dubbel mechanisme: een verzekeringsmechanisme en een bijstandsmechanisme. Het samenspel tussen beide mechanismen zorgt voor solidariteit tussen werkenden en werklozen, zieken en gezonden, en ouderen en jongeren;
- 4° in de jaren 2009-2012 heeft de IAO de aandacht voor sociale bescherming verhoogd. Dat leidde in 2012 tot aanbeveling 202 over de nationale sociale beschermingssokkel (national social protection floor). Die sokkel bestaat uit vier basisgaranties die een minimumpakket aan sociale bescherming moeten verzekeren. Die vier garanties zijn:
 - a) toegang tot essentiële gezondheidszorg en moederschapszorg;
 - b) basisinkomenszekerheid voor kinderen, minstens op een nationaal bepaald minimumniveau dat volstaat voor toegang tot voeding, opleiding, zorg en alle andere noodzakelijke goederen en diensten;
 - c) basisinkomenszekerheid voor mensen op actieve leeftijd die onvoldoende eigen inkomsten kunnen verwerven, meer bepaald in geval van ziekte, werkloosheid, moederschap en handicap, minstens op een nationaal minimumniveau;
 - d) basisinkomenszekerheid voor ouderen, minstens op een nationaal bepaald minimumniveau;
- 5° tegelijkertijd heeft de IAO ook ingezet op zowel een verticale verdieping als een horizontale verbreding van sociale bescherming. De verticale dimensie behelst de verhoging van het niveau van de inkomenszekerheid en de toegang tot geneeskundige verzorging van betere kwaliteit zodat de levensstandaard van mensen in stand kan worden gehouden, ook als ze te maken krijgen met zware tegenslagen (ziekte, invaliditeit enzovoort). De horizontale dimensie behelst de uitbreiding van de inkomenszekerheid en toegang tot geneeskundige verzorging – hoe elementair ook – voor de volledige bevolking;
- 6° sociale bescherming vergt een multi-actorenbenadering. Alle maatschappelijke actoren (politieke, economische en sociale) hebben hun rol en verantwoordelijkheid. De wereldwijde 'call to action' voor sociale bescherming is dan ook tegelijk een oproep aan beleidsmakers én een versterking van het draagvlak bij de sociale partners en het middenveld voor de maatregelen die leiden tot een volwaardige en universele sociale bescherming.

In 2012 maakte de Europese Commissie bekend dat sociale bescherming een integraal onderdeel zou worden van de toekomstige EU-ontwikkelingssamenwerking. Daarmee wilde ze het belang van sociale bescherming in de schijnwerpers plaatsen. Maar ondanks de duidelijke taal van de Europese Commissie heeft dat nog maar weinig concrete acties opgeleverd. Er werd een aanzet gegeven tot het opzetten van een technisch assistentiemechanisme, het Social Protection European Union Expertise in Development Cooperation (SOCIEUX), dat in de periode 2013-2016 in werking moest treden. De voornaamste doelstelling van SOCIEUX is om partnerlanden en -regio's van de Europese ontwikkelingssamenwerking technische

bijstand te verlenen op het gebied van capaciteitsontwikkeling, om sociale bescherming te garanderen.

Met dit voorstel van resolutie willen de indieners de Europese ontwikkelingen niet afwachten en kiezen ze voor de vlucht vooruit. Daarom dienen de aanbevelingen van de voornoemde mededeling van de Europese Commissie als basis van dit voorstel van resolutie. Concreet betekent dat:

- sociale bescherming krijgt een centrale plaats in toekomstige Vlaamse ontwikkelingsstrategieën;
- nationale beleidsmaatregelen en programma's voor sociale bescherming worden gesteund in landen waar de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking actief is;
- er is een actieve Vlaamse betrokkenheid op Europees niveau voor de verhoogde inzet op capaciteitsopbouw van instellingen die een doeltreffende en doelmatige sociale bescherming in ontwikkelingslanden kunnen bevorderen;
- maatregelen voor meer werkgelegenheid en banen die universele mensenrechtenstandaarden respecteren worden gesteund.

Het ultieme doel van dit voorstel van resolutie is sociale inclusie van alle groepen te garanderen, maatschappelijke kwetsbaarheid te bestrijden en op structurele wijze armoede en ongelijkheid terug te dringen. Om dat doel te bereiken moet sociale bescherming op een voldoende brede wijze worden benaderd en vorm krijgen binnen heldere en coherente decretale kaders.

Cindy FRANSSEN
Ingeborg DE MEULEMEESTER
Herman DE CROO
Karim VAN OVERMEIRE
Sabine DE BETHUNE
Marc HENDRICKX

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- verwijst naar:
 - 1° conventie nr. 102 van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) van 28 juni 1952 betreffende de sociale zekerheid (minimumstandaard) en aanbeveling nr. 202 van de IAO van 14 juni 2012 betreffende de nationale sociale beschermingssokkels;
 - 2° het World Social Security Report 2010-2011 van de IAO en het verslag 2003 van die instelling over Social Protection: a Life Cycle Continuum Investment for Social Justice, Poverty Reduction and Sustainable Development;
 - 3° de Sustainable Development Goals (SDG's), die sociale bescherming erkennen als een hefboom voor ontwikkeling en die sociale bescherming in het bijzonder zien als een essentieel middel om de armoede uit te bannen, de ongelijkheid te verminderen en gendergelijkheid te bevorderen. Bovendien legt doelstelling 8 van de SDG's de klemtoon op inclusieve en duurzame economische groei, met waardig werk voor iedereen. Doelstelling 3 inzake gezondheid en welzijn benadrukt het belang van een universele dekking van de gezondheidszorg, wat impliceert dat iedereen financieel beschermd moet zijn tegen gezondheidskosten, toegang moet hebben tot kwalitatieve gezondheidsdiensten en tot veilige, kwalitatieve en betaalbare medicijnen en vaccins;
 - 4° de resolutie van het Europees Parlement van 14 januari 2014 betreffende sociale bescherming voor iedereen, ook zelfstandige arbeidskrachten (2013/2111 INI);
- vestigt de aandacht op:
 - 1° het World Social Protection Report 2014-2015 van de IAO, dat het fundamentele belang van sociale bescherming erkent en bevestigt;
 - 2° de mededeling van de Europese Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité, en het Comité van de Regio's van 20 augustus 2012 betreffende sociale bescherming in het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid van de Europese Unie (COM(2012) 446);
- gelet op:
 - 1° de resolutie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van 16 juli 2009 betreffende de toepassing van sociale- en milieunormen in het kader van de globalisering (doc. nr. 1948/2008-2009);
 - 2° de resolutie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van 4 mei 2016 betreffende de opname en de verankering van het recht op sociale bescherming in het Belgisch internationaal beleid (doc. nr. 1174/2014-2015);
 - 3° de bevoegdheden van Vlaanderen inzake ontwikkelingssamenwerking en buitenlandse handel;
 - 4° de coördinerende rol die het Departement Buitenlandse Zaken speelt in de bilaterale, multilaterale en Europese dossiers;
 - 5° de beleidsbrief Buitenlands Beleid 2016-2017 (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 929/1), waarin duidelijke engagementen zijn opgenomen ten aanzien van internationale verbintenissen die gemaakt zijn binnen de IAO, over de uitwerking van de SDG's, de uitrol van het beleid rond maatschappelijk verantwoord ondernemen en de uitwerking van een mensenrechtennota;
 - 6° verschillende ontwerpen van instemmingsdecreten die in de Vlaamse regelgevingsagenda zijn ingepland, onder meer het ontwerp van instemmingsdecreet IAO C29 dwangarbeid, het ontwerp van instemmingsdecreet IAO-overeenkomst nr. 187 inzake promotioneel kader voor veiligheid en gezondheid op het werk en het ontwerp van instemmingsdecreet verdrag IAO arbeid in visserij;

- 7° de subsidie van 900.000 euro die Vlaanderen tweejaarlijks schenkt aan het IAO-Trustfund voor de ondersteuning van verschillende projecten;
- 8° het voorstel van resolutie van Sabine de Bethune, Ingeborg De Meulemeester, Rik Daems, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken en Marc Hendrickx betreffende de voortgangsbewaking van de post-2015 ontwikkelingsagenda, aangenomen in de plenaire vergadering van 4 maart 2015 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 158/4), waarin wordt gevraagd om van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en de post-2015 ontwikkelingsagenda van de Verenigde Naties een speerpunt in het Vlaamse beleid te maken;
- wijst op het belang om initiatieven te nemen ten behoeve van de tenuitvoerlegging van een universele sociale bescherming als kernvoorwaarde voor een duurzame, inclusieve en billijke menselijke ontwikkeling, zodat de groeiende ongelijkheid zowel tussen de landen als in die landen zelf kan worden tegengegaan, en geeft aan dat de sociale bescherming een van de vier door de IAO aanbevolen pijlers van waardig werk is;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° in de multilaterale instellingen waarin Vlaanderen actief is, te pleiten voor de toepassing van conventie nr. 102 van de IAO met als doel sociale bescherming voor zo veel mogelijk mensen uit te werken, te ontwikkelen en te consolideren;
 - 2° de bepalingen en de geest van aanbeveling nr. 102 van de IAO aan te wenden als minimale streefdoelen en als kader voor het toekomstige Vlaamse internationale beleid betreffende sociale bescherming;
 - 3° de aanbevelingen, bepalingen en ter beschikking gestelde expertise van de IAO met betrekking tot sociale bescherming maximaal aan te wenden bij toekomstige Vlaamse initiatieven;
 - 4° via de algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie erop aan te dringen bij de Europese instellingen dat ze het project Social Protection European Union Expertise in Development Cooperation (SOCIEUX) meer slagkracht geven;
 - 5° initiatieven te ondersteunen die bijdragen tot één nationaal en internationaal rechtvaardig belastingstelsel dat voor staten blijvende waarborgen biedt voor de financiering van sociale bescherming en daarbij zowel aan te dringen op een effectieve invoering van publicaties land per land van financiële informatie, alsook werk te maken van internationale actieplannen tegen fiscale ontduiking en fraude;
 - 6° sociale bescherming als thema in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking op te nemen en te beschouwen als een van de prioritaire thema's in de landenstrategienota's met de partnerlanden. Door de expertise in zijn bevoegdheidsdomeinen moet Vlaanderen de moed hebben daarin een voortrekkersrol op te nemen;
 - 7° de tot op heden ingenomen Vlaamse verklaringen en engagementen betreffende sociale bescherming te herbevestigen en verder vorm te geven middels de daartoe beschikbare en meest aangewezen instrumenten, onder andere door het Departement Buitenlandse Zaken in samenspraak met het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te laten onderzoeken hoe de samenwerking met alle betrokken departementen kan verlopen, en op administratief niveau de vorming en de samenwerking inzake sociale bescherming te versterken zodat de expertise die in Vlaanderen aanwezig is, optimaal kan worden ingezet;

- 8° de volgende elementen uit de mededeling van de Europese Commissie van 20 augustus 2012 als centrale principes van het Vlaamse buitenlandse beleid, en in het bijzonder van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, voorop te stellen:
- a) sociale bescherming centraal plaatsen in toekomstige ontwikkelingsstrategieën;
 - b) beleidsmaatregelen en programma's voor sociale bescherming steunen in de landen waar de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking actief is;
 - c) meer inzetten op capaciteitsopbouw voor sterke instellingen die een doeltreffende en doelmatige sociale bescherming in ontwikkelingslanden kunnen bevorderen;
 - d) maatregelen steunen die meer werkgelegenheid creëren overeenkomstig universele mensenrechtenstandaarden;
 - e) alle maatschappelijke actoren, sociale partners en het middenveld die meewerken aan sociale bescherming betrekken en zo nodig ook inzetten op hun capaciteitsversterking;
- 9° te streven naar een maximale samenwerking en afstemming tussen het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en het Departement Werk en Sociale Economie enerzijds, en het Departement Buitenlandse Zaken anderzijds om de in vorig punt bedoelde principes en benaderingen op een efficiënte, billijke en resultaatgerichte wijze toe te passen;
- 10° vlaggenschipprojecten te ondersteunen in de partnerlanden van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, die op het vlak van inclusieve uitbouw van sociale zekerheid, waardig werk, universeel basisinkomen en het efficiënt innemen van sociale bijdragen en belastingen internationaal als voorbeeld van best practices kunnen gelden;
- 11° te investeren in partnerschappen tussen sociale actoren in Vlaanderen en ngo's (niet-gouvernementele organisaties), die gespecialiseerd zijn in sociale bescherming of onderdelen ervan;
- 12° de autonomie, het belang, de expertise en de bijdragen van ngo's en andere actoren uit het middenveld die relevant en representatief zijn, te blijven erkennen en te blijven waarborgen zodat ze optimaal kunnen bijdragen aan de realisatie van sociale bescherming in de partnerlanden van Vlaanderen.

Cindy FRANSSEN
Ingeborg DE MEULEMEESTER
Herman DE CROO
Karim VAN OVERMEIRE
Sabine DE BETHUNE
Marc HENDRICKX